

Prof. dr. Nemira Mačianskienė, Vyriausioji redaktorė
Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva

REDAKTORĖS ŽODIS

Gerbiama *Darniosios daugiakalbystės* bendruomenė,
Sveikinu atvertus XXVI žurnalo numerį.

Vyvyanas Evansas savo knygoje „Kalbos tiglio. Kaip kalba ir protas sukuria prasmę“ (*The Crucible of Language. How language and mind create meaning*) rašė:

„Kaip ir daugelis kitų gyvybės rūšių, mes esame protaujančios būtybės: mes saugome mus supančio pasaulio ir savo vidinių kūno būsenų reprezentacijas. Tačiau, kitaip nei kitos rūšys, mes taip pat turime kalbą: neįvardytą priemonę, kaip šias reprezentacijas – savo mintis – supakuoti ir paskelbti viešai. < ... > Minčių paviešinimas yra skiriamasis komunikacijos bruožas.“ (2015, p. 3)

Dvidešimt tyrėjų iš aštuonių Europos bei Rytų, Pietų, Pietryčių ir Vakarų Azijos šalių, *viešam savo minčių paskelbimui* pasirinkę mūsų žurnalą, daugiausia dėmesio skyrė įvairiems teoriniams ir praktiniams daugiakalbystės aspektams.

Daugiakalbystės praktikos įgyvendinant kalbų politiką skyriuje pristatoma Julia'os Cervera'os Moya'os ir Julia'os Valeiras-Jurado studija, kurioje aptariamas multimodalumas ir tarpininkavimas (mediacija) oficialiųjų kalbų mokyklų veiklą reglamentuojančioje politikoje, nagrinėjamas Valensijos bendruomenės Ispanijoje atvejis, į tarpininkavimą žvelgiant iš socialinės semiotinės multimodalinės analizės perspektyvos.

Visuomenė. Tapatybė. Kalbos išlaikymas skyriuje pateikiami trys tyrimai. Alona Šyba ir Ineta Dabašinskienė aptaria Ukrainos karo pabėgėlių,

Autorinės teisės © 2025. Nemira Mačianskienė, išleido Vytauto Didžiojo universitetas. Šis atviros prieigos straipsnis platinamas pagal „Creative Commons“ nekomercinio naudojimo 4.0 (CC BY-NC 4.0) licencijos sąlygas, kurios leidžia neribotai naudoti, platinti ir atgaminti bet kokioje laikmenoje su sąlyga, kad nurodomas originalus autorius ir šaltinis. Medžiaga negali būti naudojama komerciniais tikslais.

atvykusių į Lietuvą ieškoti prieglobsčio, kalbinių nuostatų ir praktikų kaitą. Tyrimo rezultatai atskleidžia sudėtingas transformacijas, kurias patiria tyrimo dalyvės pabėgėlės, išgyvenusios „traumuojančią prieš okupacijos, pabėgimo, šeimos narių ir namų netekimo patirtį“ ir siekiančios adaptuotis priimančiojoje šalyje, „iš pradžių bendravimui palengvinti pasikliaudamos rusų kalba“, vėliau bandydamos „palaipsniui pereiti prie ukrainiečių kalbos“, jausdamos „neatidėliotiną poreikį išsaugoti ukrainiečių kalbą ir kultūrą, kaip galingiausius savo tautinės tapatybės veiksnius“. Angelica Peccini tyrinėja „Imigrančių moterų kalbines nuostatas ir savirefleksiją per lietuvių kalbą“, o Omaras Mohammadas-Ameenah Ahmadah Hazaymehas analizuoja „Dvikalbystės Jordanijoje gyvenančių jordaniečių ir rusų šeimoje ir jos poveikį narių bendravimui“.

Kalbos vartojimas ir ugdymas daugiakalbėje ir daugiakultūroje aplinkoje skyriuje pateikiami keturi straipsniai: Aybek Sibel ir Cemo Cano tyrime daugiausia dėmesio skiriama „dažniausių 3 ir 4 žodžių leksinių junginių vartojimui TICLE (*Tarptautinio besimokančiųjų anglų kalbos tekстыne* (ICLE)) turkų komponente ir LOCNESS (*Louvain Corpus of Native English Essay*) kontroliniame paraleliniame tekстыne“; jų straipsnis – „Lyginamoji gimtakalbių ir besimokančiųjų anglų kalbos turkų leksinių paketų analizė akademiniuose rašiniuose“; Nivedita Malini Barua tiria gimtosios kalbos (-ų) vaidmenį ugdant anglų kalbos skaitymo supratimą aukštojo mokslo institucijos anglų kaip antrosios kalbos besimokančiųjų studentų grupėje Indijos universitete. Tyrimo rezultatai įrodo, kad dirbdami kartu ir vartodami „savo namų kalbą (-as) diskusijoms ir užrašams“ studentai parengia išsamesnius tekstus ir santraukas. Tyrėjų grupė iš Malaizijos – Lichao Guo, Nik Aloesnita Binti Nik Mohd Alwi, Abdullah Adnan Bin Mohamed ir Li Changlin – pateikia sisteminę apžvalgą apie „tarpkalbinę įtaką papildomos kalbos mokymuisi, daugiausia dėmesio skirdami tam, kaip besimokančiųjų supratimas apie skirtumus tarp jų pagrindinės ir tikslinės kalbų veikia jų rašymo kompetenciją“. Jing Xuan Tian pristato bandomąjį tyrimą, kurio tikslas – išanalizuoti, kaip Honkonge kalbantieji mandarinų kalba įsisavina anglų (L2) ir kantoniečių (L3) kalbų tarimo ypatumus, „kaip šios trys kalbos sąveikauja jų kalbos mokymosi procese“ bei „nustatyti, kokius su tarimu

susijusius prisitaikymo būdus naudoja kalbantieji mandarinų kalba, kad įveiktų L2 ir L3 kalbų tarimo sunkumus“.

Skyriuje *Vertimo problemos* pateikiami du tyrimai: Aurelija Leonavičienė tyrinėja cenzūrą ir savicenzūrą tarpukario ir sovietmečio vertimuose iš prancūzų kalbos į lietuvių kalbą ir daro išvadą, jog „visi kanoninės prancūzų literatūros vertimų į lietuvių kalbą pavyzdžiai rodo, kad tarpukariu cenzūra pirmiausia buvo nukreipta prieš politiškai nepriimtinas revoliucines originalo dalis, o sovietmečiu labiau paplito religinė, politinė ir etinė cenzūra“. Lew Ya Ling, Naginder Kaur, Huzaifah A Hamid ir Hoe Foo Terng pristato savo tyrimą straipsnyje „Mokymas kaip naudoti mašininį vertimą mokantis antrosios ir užsienio kalbų: Malaizijos aukštojo mokslo atvejis“.

Tikiuosi, kad visi paskelbti tyrimai praturtins jūsų kompetencijas, bus moksliškai patrauklūs, įdomūs ir naudingi.

Baigdama šia trumpą straipsnių apžvalgą redaktoriaus skiltyje pasinaudosiu galimybe pristatyti vieną kartą per dvejus metus vykstantį renginį, sutampantį su žurnalo pasirodymu. Tai Vytauto Didžiojo universiteto Užsienio kalbų instituto ir Lietuvos kalbų mokytojų asociacijos organizuojama 8-oji tarptautinė konferencija „[Darnioji daugiakalbystė 2025](#)“ (SM25), vykusi 2025 m. gegužės 28–30 d. Kaune.

Pagrindinis dėmesys SM25 konferencijoje, kaip ir ankstesnėse, buvo sutelktas į kalbų atgaivinimą, išsaugojimą ir tvarumą, buvo nagrinėjamos įvairios temos, susijusios su svarbiausiais visuotinės ir individualios daugiakalbystės, daugiakalbės kompetencijos ugdymo ir kalbų mokymo klausimais. Penki pagrindiniai pranešėjai iš trijų žemynų pagerbė mūsų konferenciją ir pristatė savo tyrimus įvairiomis temomis:

- Doc. dr. [Karina Firkavičiūtė](#) (Lietuvos karaimų kultūros bendrijos pirmininkė, Europos Komisijos Europos mokslinių tyrimų vykdomosios agentūros tarnautoja, muzikologė, kurios gimtoji kalba yra karaimų kalba) plenariniame pranešime *Karaimų kalba. Išlikimo iššūkiai* pristatė karaimų kalbos būklę, mokslinius tyrimus ir jos vartojimą bendrame Lietuvos karaimų bendruomenės kontekste. Karaimų kalbą Lietuvoje kalba apie 30 žmonių; visą Lietuvos karaimų bendruomenę

sudaro apie 200 žmonių. Karaimų kalba įrašyta į UNESCO nykstančių kalbų atlasą, bet pranešėjos nuomone, „dar yra vilties jai išlikti ir būti vartojamai, tik, kaip sako karaimiška patarlė, *Az ajtma, kierakli kylma* (nepakanka vien kalbėti, reikia veikti)“.

- Pietų samių ir Škotijos geilų poetas, tradicinio *yoik* dainininkas, rašytojas, literatūros tyrinėtojas ir mokytojas [Johanas Sandbergas McGuinne'as](#) skaitė pranešimą „Nuo Stoere Vaerie iki Ubmejen jiännuo – tradicinė *yoik* kaip samių kalbos atgaivinimo priemonė“. Turėjome galimybę pasimėgauti *yoiking* – tradiciniu samių dainavimu, kuris yra „galinga priemonė šiuo metu vykstančiame kalbos atgaivinimo procese samių žemėse“.
- Prof. dr. [Johnas W. Schwieteris](#) (kognityvinių ir neuromokslinių požiūrių į daugiakalbystę ir kalbų mokymąsi tyrėjas iš Kanados Vilfrido Lorjė (Wilfrid Laurier) universiteto ir Makmasterio (McMaster) universiteto) kalbėjo apie dvikalbę mentalinę leksiką, kalbų perjungimą ir kognityvinį poveikį. Džiaugiuosi galėdama pranešti, kad profesorius sutiko prisijungti prie mūsų žurnalo redakcinės kolegijos.
- Prof. dr. [Jūratė Ruzaitė](#) (sociolingvistikos, pragmatikos, diskurso analizės, kalbos ir ideologijos tyrėja, projekto *Semantika-2*, kurio metu buvo sukurta programinė įranga, skirta automatiniam įžeidžiančių internetinių komentarų lietuvių kalba aptikti, tyrėja, Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva) skaitė pranešimą „Tai nėra tik žodžiai: neapykantos kalba, propaganda ir senos nuostatos naujais žodžiais“.
- Prof. dr. dr. [Ghil'adas Zuckermannas](#) (2024 m. „The Australian“ įtrauktas į Australijos 30-ies geriausių „gyvųjų mokslo legendų“ sąrašą), 2023 m. apdovanotas Rubinlichto premija už išskirtinį indėlį į jidiš kalbos tyrimus, knygos „Rivaivalistika: nuo Izraelio genezės iki kalbos reklamacijos Australijoje“ (2020) bei daugelio kitų knygų bei straipsnių autorius, Flinderso universiteto (Adelaidė), Australijos katalikiškojo universiteto (Sidnėjus) profesorius) skaitė pranešimą „Kalbos atkūrimas ir tarpkalbinis sąveikavimas: izraeliečių kaip atgimimo kalbos atsiradimas“. Man didelė garbė priminti jums, kad

profesorius Ghil'adas Zuckermannas nuo 2020 m. yra žurnalo *Darnioji daugiakalbystė* redakcinės kolegijos narys.

Konferencijoje vyko dvi plenarinės sesijos, pranešimai paralelinėse sekcijose, kuriose dalyvavo daugiau kaip 120 pranešėjų iš beveik 20 pasaulio šalių ir 15 dalyvių be pranešimų, buvo pristatyta ir aptarta daugiau nei 60 žodinių pranešimų ir 15 stendinių pranešimų, užtikrinant daugiadisciplinį, daugiakalbį ir daugiakultūrį požiūrį į tvarią daugiakalbystę.

Apskritojo stalo diskusija *Nuo politikos prie politikos: universitetų aljansai ir daugiakalbystė* tarp penkių universitetų aljansų atstovų ir konferencijos dalyvių. Pagrindinės konferencijos kalbos – lietuvių ir anglų, tačiau daugiau kaip 20 paralelinių diskusijų sesijų pranešimai buvo skaitomi ne tik šiomis, bet ir prancūzų, vokiečių, latvių, ispanų ir ukrainiečių kalbomis.

Kai kurie pranešėjai ir dauguma pagrindinių kalbėtojų savo tyrimus skelbs artimiausiuose žurnalo numeriuose. Kviečiame mus sekti [žurnalo svetainėje](#). Tikimės, kad 2027 m. pavasarį susitikime mūsų 9-ojoje konferencijoje „Darnioji daugiakalbystė“ čia, Kaune, Lietuvoje.

Sveikindama 26-ąjį žurnalo numerį, tradiciškai norėčiau padėkoti visiems, kurių dėka šis numeris pasitiks skaitytojus: straipsnių autoriams, pasirinkusiems mūsų žurnalą savo vertingų mokslinių tyrimų sklaidai, reiklams ir kompetentingiems recenzentams, pateikusiems vertingų konstruktyvių atsiliepimų ir idėjų rankraščiams tobulinti, ir visai redakcijos komandai: atsakingiesiems redaktoriams ir techninės pagalbos grupei (korektoriams, maketuotojams ir vertėjams), kurių sąžiningos pastangos, kruopštus darbas ir tikėjimas žurnalo misija leidžia mums visiems siekti darniosios daugiakalbystės tikslų.

